

Franjo Kovačević
Đuro Crkvenac

VOJNA OPERACIJA OTKOS - 10: PLANIRANJE, IZVOĐENJE I REZULTATI

I. CILJ OPERACIJE OTKOS-10

Cijeneći situaciju u kojoj su se zatekli, Zapovjedništvo 2. operativne zone, Zapovjedništvo obrane Grubišno Polje i Krizni štab Grubišno Polje došli su do spoznaje da se može i mora preuzeti inicijativa, ali uz vrlo velik rizik, i prijeći na napadnu aktivnost, upravo kad je agresor pred izvršenjem strateškog cilja.

Ideja je bila vrlo jednostavna i jedina moguća: napasti pomoćne snage agresora na Bilogori, a kasnije i Papuku i prostoru oko Daruvara, rasteretiti kritičnu obranu Pakraca (deblokirati i razbiti okruženje naših snaga u Pakracu i Lipiku) te spriječiti spajanje snaga 5. banjalučkog korpusa sa snagama u našoj pozadini. Time se povezuju snage 2. operativne zone, skraćuje crta bojišta i posredno olakšava i rasterećuje obrana u Posavini (Novska – Nova Gradiška).

Iz rečenoga je vidljivo da važnost operacije nije u taktičkom napadu na Bilogoru (kao odvojena i neovisna akcija dijela snaga 2. operativne zone) već u širokom operativnom zahvatu, slamanju i razbijanju snaga agresora na prostoru Bilogore i zapadne Slavonije. Tu operaciju možemo označiti i okarakterizirati pojmom: napadno-obrambena operacija na zapadnoslavonskom bojištu. Zbog povijesne istine, nužno je da se rasvijetle svi aspekti i činjenice te da se dadu konačni sud i ocjena. Sva djelovanja i događaji u razdoblju rujna – studeni 1991. godine mogu se i moraju promatrati međuovisno i integrirano po vremenu, prostoru, ciljevima i rezultatima, odnosno angažiranim snagama i sredstvima.

Dana 7. listopada 1991. zapovjednik 2. operativne zone Bjelovar izdao je zapovijed za borbena djelovanja na prostoru Bilogore (operativni broj 59 od 7. listopada 1991.) na temelju koje su za sudjelovanje u borbama bile određene sve slobodne snage općina: Bjelovar, Virovitica, Đurđevac, Grubišno Polje, Daruvar i Garešnica te snage policije Grubišno Polje, Veliki Grđevac i Virovitica.

Sukladno dobivenoj zapovijedi, u zapovjedništvu obrane Grubišno Polje, čiji je zapovjednik određen za pripremu i zapovijedanje operacijom, u sudjelovanju s

Kriznim štabom Općine Grubišno Polje, prilazi se intenzivnom radu na planiranju operacije.

Temeljne zadaće pripreme bile su: intenziviranje obavještajnog djelovanja, pregrupiranje snaga radi intenziviranja obuke, uvježbavanje postrojbi i zapovjedništava prilagođeno planiranim zadaćama, izvođenje zapovjednih izviđanja, planska popuna postrojbi oružjem, streljivom, opremom i drugim sredstvima te uspostava veza za zapovijedanje i izvješćivanje.

Pojačano je obavještajno djelovanje kojim su prikupljeni podatci o snagama i organizaciji obrane neprijatelja na Bilogori. Naše snage organiziranjem otpornih točaka držale su obranu na svim putovima koji s Bilogore vode prema Virovitici, Grubišnom Polju i Velikom Grđevcu. Na temelju svestrane prosudbe neprijatelja i naših snaga zapovjednik obrane Grubišnog Polja donio je 8. listopada 1991. odluku za izvođenje operacije na Bilogori (izdana je zapovijed za borbena djelovanja združenih snaga Zbora narodne garde i Policijske uprave Bjelovar), operativni broj 1.

Sukladno navedenoj odluci, združenim snagama Zbora narodne garde i policije uz snažnu topničku podršku s polukružne osnove: Virovitica – Kinkovo – Bogaz – Velika Pisanica – Veliki Grđevac – Grubišno Polje energičnim djelovanjem trebalo je odsjeći snage neprijatelja na potezima: Virovitica – Lončarica – Grubišno Polje i Virovitica – Miokovićevo – Veliki Bastaji, razbiti i uništiti preostale dijelove neprijatelja na prostoru Bilogore te uspostaviti nesmetan promet na prometnici: Virovitica – selo Lončarica – Grubišno Polje.

Bojna djelovanja trebalo je izvesti u dvije faze: u prvoj fazi u trajanju 1 – 2 dana trebalo je odsjeći i razbiti neprijateljske snage zapadno od crte: Virovitica – Lončarica – Grubišno Polje, uz istovremeno odsijecanje neprijateljskih snaga na potezu Virovitica – Jasenaš – Miokovićevo; u drugoj fazi operacije, uz prethodno pregrupiranje snaga, trebalo je razbiti i uništiti neprijateljske snage između navedenih komunikacija. Bilo je potrebno pregrupirati snage: snage za napad, snage za blokadu, snage za topovsku podršku. Spremnost za bojna djelovanja zapovjeđena je za 6 h na D – X.

Zapovjednik 2. operativne zone Bjelovar u svojoj zapovijedi odredio je za početak napada svoje posebno odobrenje (8. – 13. listopada 1991.).

Postrojbe su imale sljedeće zadaće:

a) Snage Zbora narodne garde Virovitica sa snagama policije u prvoj fazi operacije trebaju djelovati na osnovnim potezima: Virovitica – Lončarica – V. Dapčevica i Kinkovo – Gakovo – Topolovica te u suradnji sa snagama Zbora narodne garde Grubišno Polje uništiti neprijateljske snage u područjima: Lončarica – V. Dapčevica – V. Peratovica i Topolovica. Istovremeno su u prvoj fazi trebale bojno djelovati na potezu: Virovitica – Jasenaš – Miokovićevo i odsjeći neprijateljske snage na Bilogori, a u drugoj fazi u suradnji sa snagama Zbora narodne garde Grubišno Polje uništiti

neprijateljske snage u područjima: Lončarica – V. Dapčevica – V. Peratovica i Topolovica. Te su snage u prvoj fazi trebale bojno djelovati i na potezu Grubišno Polje i Daruvar te uništiti neprijateljske snage u područjima Turčević Polje – Bastajski Brđani – Veliki Bastaji.

b) Snage Zbora narodne garde Bjelovar u prvoj fazi operacije dijelom snaga imale su postaviti blokadu na crti: Velika – Nova Pisanica te u suradnji sa snagama Specijalne policije i Zbora narodne garde Grubišno Polje uništiti neprijateljske snage u područjima: Lončarica – V. Dapčevica – V. Peratovica i Topolovica. Istovremeno su u prvoj fazi trebale bojno djelovati na potezu Đurđevac, sudjelovati u razbijanju i uništenju neprijateljskih snaga u području Čađavac – Bačkovica te nadalje osiguravati bojna djelovanja Specijalne policije na potezu: selo N. Pisanica – Buban – Zrinska.

c) Snage Specijalne policije Policijske uprave Bjelovar, uz sudjelovanje snaga Zbora narodne garde Grubišno Polje, trebale su uništiti neprijateljske snage u područjima: Lončarica – V. Dapčevica – V. Peratovica i Topolovica. Istovremeno su u prvoj fazi trebale bojno djelovati na potezu Bjelovar, odnosno brzom i energičnom akcijom razbiti snage neprijatelja na području: Čađavac – Bačkovica, a zatim produžiti bojna djelovanja smjerom: Nova Pisanica – Zrinska i u suradnji sa snagama koje djeluju od V. Grđevca uništiti snage neprijatelja u području Gornja Kovačica – Mali Grđevac. Nadalje su trebale biti spremne za bojna djelovanja na potezima: Mali Grđevac – Velika i Mala Barna – M. Jasnovačka Brda.

d) Snage Zbora narodne garde Grubišno Polje trebale su uništiti neprijateljske snage u područjima: Lončarica – V. Dapčevica – V. Peratovica i Topolovica. Istovremeno su u prvoj fazi trebale bojno djelovati na potezu Grubišno Polje sa snagama policije; tako u prvoj fazi operacije djeluju na osnovnim potezima: Grubišno Polje – V. Dapčevica – V. Peratovica i V. Grđevac – G. Kovačica – M. Grđevac, odnosno V. Grđevac te Velika i Mala Barna. Isto tako imale su zadatak razbiti neprijateljske snage na potezima djelovanja te, u suradnji sa snagama Zbora narodne garde Grubišno Polje, uništiti neprijateljske snage u područjima: Lončarica – V. Dapčevica – V. Peratovica i Topolovica. Istovremeno su u prvoj fazi trebale bojno djelovati na potezu Virovitica, a s pripadnicima Specijalne policije Policijske uprave Bjelovar sudjelovati u razbijanju i uništenju neprijateljskih snaga u područjima: V. Dapčevica, V. Peratovica, M. Grđevac, V. Barna. U drugoj fazi operacije, u suradnji sa snagama Zbora narodne garde Grubišno Polje, trebale su uništiti neprijateljske snage u područjima: Lončarica – V. Dapčevica – V. Peratovica i Topolovica. Istovremeno su u prvoj fazi trebale bojno djelovati na potezu Virovitica i Daruvar te sudjelovati u razbijanju i uništenju neprijateljskih snaga na području sela Rastovac, Turčević Polje, Bastajski Brđani, a dijelom snaga provoditi kontrolu i osiguravati zaštitu slobodnog teritorija.

e) Snage Zbora narodne garde Grubišno Polje trebale su uništiti neprijateljske snage na potezu: Lončarica – V. Dapčevica – V. Peratovica i Topolovica. Istovremeno su u prvoj fazi trebale bojno djelovati na potezu Daruvar i Garešnica, a za trajanja operacije obranom na crti: Ivanovo Selo – Maslenjača – V. Bastaji sudjelovati u bojnim djelovanjima snagama Zbora narodne garde Grubišno Polje te uništiti neprijateljske snage u područjima: Lončarica – V. Dapčevica – V. Peratovica i Topolovica. U prvoj su fazi isto tako trebale bojno djelovati na potezu Grubišno Polje i sprečavati prodor neprijatelja prema Daruvaru.

Na temelju odluke zapovjednik obrane Grubišnog Polja 8. listopada 1991. izdao je pismenu zapovijed za bojna djelovanja združenih snaga u operaciji, pri čemu je svakom zapovjedniku osobno uručio šifriranu kartu *Ledina* i planove veza pomoću kojih je bilo moguće voditi operaciju, zapovijedati postrojbama te ostvarivati međusobnu suradnju.

Za provedbu zapovijedi zapovjednika 2. operativne zone Bjelovar, zapovjednik i Zapovjedništvo obrane Grubišnog Polja suočili su se sa znatnim poteškoćama, među kojima ističemo sljedeće:

a) Vrijeme za izvršenje zapovijedi bilo je kratko, a osobito ono za provedbu potrebnih priprema postrojbi kao što su: demobilizacija, obuka i uvježbavanje postrojbi za izvršenje operacije, popuna postrojbi oružjem, streljivom, opremom i dr. sredstvima, organiziranje sustava veza i zapovijedanja na svim razinama, prikupljanje potpunih podataka o snagama neprijatelja. Za provedbu rečenih mjera, prema prosudbi zapovjednika obrane Grubišnog Polja, bilo je potrebno 8 – 10 dana i s time je upoznao zapovjednika 2. operativne zone Bjelovar.

b) Postojao je dvojni sustav zapovijedanja – općinski krizni štabovi i zapovjedništva postrojbi u angažiranju za operaciju.

Zapovjedništvo obrane Grubišno Polje imalo je poteškoća pri uporabi planiranih postrojbi i njihovu angažiranju u operaciji *Otkos-10* s postrojbama iz Daruvara, Garešnice i Bjelovara, što je imalo za posljedicu kašnjenje izvršenja operacije i nepotpuno izvršenje 2. faze operacije *Otkos-10*.

c) U obrani šireg prostora Pakraca u planiranom vremenu (15. listopada 1991.), kada je operacija *Otkos-10* trebala otpočeti, bilo je kritično stanje, pa je zapovjednik 2. operativne zone angažirao 105. brigadu na pakračkom bojištu koja je bila nositelj bojnog djelovanja u smjeru sjeverozapada, što je odgodilo planirani početak operacije *Otkos-10*.

d) Uspostavljen je dogovor o primirju: tijekom sljedećih dana odgađalo se izvršenje operacije zbog dobivanja zapovijedi o poštivanju dogovora o primirju.

S obzirom na to da se odgađao planirani početak operacije, odlučeno je da se 15. listopada 1991. očisti širi prostor sela Čadavac, Bačkovica i Polum od neprijateljskih snaga.

Za izvršenje zadaće angažirane su snage Specijalne policije Policijske uprave Bjelovar za napadno djelovanje i Protudiverzantske satnije 2. operativne zone Bjelovar. Te su snage sudjelovale dijelom svojih snaga u blokadi sjevernog dijela Bačkovice: šume M. Bedenička – kota 202 (lovačka kuća) – Bačkovački put, a nakon obavljenog čišćenja sela ostalim se snagama čisti širi prostor Bačkovice i Čađavca od preostalih razbijenih dijelova neprijateljskih snaga.

Tijekom akcije u rečenim selima nije bilo otpora neprijateljskih snaga, uhićeno je nekoliko osoba, kod kojih su nađeni oružje i vojna oprema, te je sve predano u Policijsku upravu Bjelovar na daljnji postupak. Tom aktivnosti ostvareno je osiguranje lijevog boka za izvođenje operacije *Otkos-10* na potezu Nova Pisanica – Buban – Zrinska.

U vremenu do 31. listopada 1991. nastavljene su daljnje pripreme za izvođenje operacije *Otkos-10* bez planiranih postrojbi iz Garešnice i 105. brigade Hrvatske vojske, koje su djelovale na drugim bojišnicama. Krajem listopada pripremljena operacija više se nije mogla odgađati i otpočela je prema planu – 31. listopada u 6 h.

Sigurnosne mjere u pripremi i tijekom operacije *Otkos-10*

Među najosjetljivijim zadacima organiziranja obrane Grubišnog Polja te pripreme i izvođenja operacije *Otkos-10* bila je uspostava sustava sigurnosti. Za realizaciju tog zadatka Krizni štab Općine Grubišno Polje poduzeo je sljedeće: projugoslavenški i prosrpski orijentirani djelatnici u Sekretarijatu za narodnu obranu udaljeni su iz sustava obrane te su zamijenjeni pouzdanim osobama; u Zapovjedništvu postrojbi Zbora narodne garde postavljene su provjereno hrvatski orijentirane osobe, dragovoljci; u Zapovjedništvo obrane Općine Grubišno Polje imenovan je pomoćnik zapovjednika obrane za sigurnost (26. rujna 1991.).

Dana 26. rujna 1991. ustrojen je Policijsko-zaštitni vod (sastavljen od odjeljenja Vojne policije i Zaštitnog odjeljenja). Zaštitno odjeljenje imalo je zadaću osiguravati Zapovjedništvo obrane grada, centar veze Zapovjedništva, središnje skladište oružja i streljiva, radiopostaje, zgrade općine, doma zdravlja, vodotornja i ostalih vitalnih objekata. Njegovi su pripadnici sprečavali neprijateljsko djelovanje na području pod kontrolom naših snaga (onemogućavanje petokolonaša, djelovanja neprijateljskih radiostanica itd.). Osiguravali su dopremu oružja, streljiva i minsko-eksplozivnih sredstava iz osvojenih vojarni Jugoslavenske narodne armije te promet.

Mjere sigurnosti provodile su se prema zapovijedi zapovjednika za sigurnost o postupanju u službenim prostorijama i stražarskoj službi, o postupanju s dokumentacijom od vojnog značenja, o postupanju prema osobama koje su učinile disciplinski prekršaj, o postupanju s obavještajnim podacima itd.

Sigurnosne mjere u operaciji *Otkos-10* u cijelosti su provedene prema zapovijedi. Sukladno propisima o zaštiti tajni, sva dokumentacija vezana uz operaciju bila

je potpuno zaštićena. Osigurana je tajnost sustava veze. Nije poznat nijedan slučaj defetizma, sabotaze ili izdaje kao ni slučaj bilo kojeg oblika nevojničkog ponašanja. Nasuprot tome, moral i motiviranost svih pripadnika postrojbi tijekom operacije bili su na zavidnoj razini – čak je poznat niz primjera izuzetnog junaštva. Prikupljena je znatna količina neprijateljske dokumentacije koja je prosljeđena na daljnju obradu. Prije i tijekom operacije uspostavljena je izuzetna suradnja i koordinacija sustava sigurnosti postrojbi koje su sudjelovale u operaciji. Onemogućen je bilo koji oblik neprijateljskog djelovanja u pozadini naših snaga.

Odnos snaga

Pješaštvo – u sastavu Zapovjedništva obrane Grubišno Polje za operaciju *Otkos-10* bilo je angažirano 2.647 pripadnika Hrvatske vojske, policije i Odreda narodne zaštite. Neprijatelj je angažirao oko 1.750 pripadnika, što je iznosilo 1 : 1,6 u korist naših snaga.

Oklopnomehanizirana sredstva – neprijatelj je raspolagao s oko 8 tenkova, oklopnih transportera i borbenih oklopnih vozila u odnosu na naših 12 tenkova te oklopnih i borbenih oklopnih vozila, što je 1 : 1,7 korist naših snaga.

Topništvo za potporu – od topničkih sredstava za potporu neprijatelj je u svom sastavu imao 10 vrsta oružja raznih kalibara, a naše postrojbe raspolagale su s 18 vrsta oružja, što je stvorilo odnos 1 : 1,8 u korist naših snaga.

120-milimetarski minobacač – neprijatelj je u svom sastavu imao oko 12 komada oružja, a naše snage 20 komada oružja, što je stvorilo odnos 1 : 1,8 u korist naših snaga.

Zrakoplovstvo – naše snage nisu raspolagale zrakoplovima, a neprijatelj je raspolagao s 4 – 6 zrakoplova te je tijekom operacije *Otkos-10* dana 2., 3. i 4. studenoga borbeno djelovao po našim snagama i naseljima te tako imao apsolutnu prednost.

Cijeneći odnos naših snaga u odnosu na neprijateljske, gdje je ostvaren minimalni odnos snaga u našu korist (2 : 1), utjecalo se na donošenje odluke za istovremena napadna djelovanja s polukružne osnovice na cijeloj crti bojišnice planirane operacije.

Tijek izvođenja operacije

Prije izvođenja operacije *Otkos-10* na radnom dogovoru zapovjedništva obrane Grubišno Polje zapovjednik je podijelio Zapovjedništvo u dvije skupine: glavnina Zapovjedništva – zapovjednik (Franjo Kovačević), pomoćnik za sigurnost (Ivica Debić) i pomoćnik za političku djelatnost (Ante Delić) – ostaje u Grubišnom Polju, a dio Zapovjedništva sa zamjenikom zapovjednika (Đuro Crkvenac) te pomoćnikom za logistiku (Mirko Hajdinjak) dobiva zadaću da uspostavi istaknuto zapovjedno mjesto u Velikom

Grđevcu za koordinaciju borbenih djelovanja operacijskih snaga radi što učinkovitijeg ostvarenja vođenja i zapovijedanja ukupnim snagama u operaciji *Otkos-10*.

Dana 31. listopada u 6 h počela je snažna topnička priprema prema utvrđenim snagama neprijatelja u trajanju oko 50 minuta. Nakon topničke pripreme počeo je pješački napad naših snaga na cijeloj bojišnici.

Naše snage nailaze na žestok otpor koji neprijatelj pruža iz utvrđenih bunkera i drugih utvrda postavljenim minskim i drugim zaprekama. Prvog dana bojnih djelovanja naše snage razbijaju prve obrambene položaje neprijatelja i napreduju 3 – 5 kilometara u pojedinim smjerovima.

II. TIJEK BOJNIH DJELOVANJA U SJEVEROZAPADNOM SMJERU

U sjeverozapadnom smjeru bojno su djelovale dvije satnije Specijalne policije Policijske uprave Bjelovar, 2./57. (77) samostalni bataljun Grubišno Polje, protudiverzantska satnija 2. operativne zone Bjelovar, samostalni vod Veliko Trojstvo, temeljna policija Veliki Grđevac, ojačani topništvom T-12 i jednim vodom s 82-milimetarskim minobacačem, desni susjed bio je 3./57. samostalni bataljun Grubišno Polje, lijevi susjed 1./127. brigada Virovitica te Odred narodne zaštite Veliki Grđevac, Pavlovac.

Zadaća postrojbi

U prvoj fazi borbenih djelovanja protudiverzantska satnija 2. operativne zone Bjelovar dijelom svojih snaga postavlja blokadu na crti: Zabrdno – kota 202 (lovačka kuća) – Bačkovački put i sudjeluje sa snagama Specijalne policije Policijske uprave Bjelovar u razbijanju i uništavanju neprijateljskih snaga u Bačkovici i Čadavcu. Nakon razbijanja neprijateljskih snaga protudiverzantska satnija čisti šire područje Čadavca od preostalih razbijenih dijelova neprijateljskih snaga i podržava uvođenje u borbu snaga Specijalne policije na potezu N. Pisanica – Zrinska – M. Grđevac (ta zadaća izvršena je 15. listopada 1991.).

Nakon izvršene zadaće trebalo se razmjestiti u širem području N. Pisanice i biti u spremnosti za daljnje borbe.

U drugoj fazi planirao se napad postrojbama Specijalne policije ojačane protudiverzantskom satnijom 2. Operativne zone Bjelovar na glavnom potezu: N. Pisanica – Zrinska – Mali Grđevac. Na pomoćnim potezima: Veliki Grđevac – G. Kovačica – M. Grđevac napada glavnina snaga 2. satnije 57. samostalnog bataljuna i samostalnog voda, a u napadima na potezu V. Trojstvo i Veliki Grđevac – V. Barna – M. Grđevac sudjeluju dijelovi 2./57. samostalnog bataljuna i temeljne policije Veliki Grđevac.

Zadaća im je bila razbiti i uništiti neprijateljske snage u područjima: selo Zrinska, Gornja Kovačica i Mali Grđevac, a zatim biti u spremnosti za napade na potezima Mali Grđevac – Mali Grđevac – Velika i Mala Barna.

Bojno djelovanje 1. dan (31. listopada 1991.)

U ranim jutarnjim satima, nakon dobivenog signala na „sjeverozapadnom“ smjeru, počinje istovremeno minobacačka i topnička priprema te nastupanje postrojbi.

Na glavnom smjeru napada: N. Pisanica – selo Zrinska – M. Grđevac borbeno djeluju snage Specijalne policije ojačane protudiverzantskom satnijom 2. operative zone Bjelovar.

Neprijateljske snage u širem prostoru Bubana imale su dobro organiziranu i jaku obranu (utvrđenu u bunkere), a na prilaznim putovima postavljene su barikade koje su osigurali minsko-eksplozivnim sredstvima.

Djelovanjem topništva po prednjem kraju obrane neprijatelja nije se uspio slomiti otpor.

U popodnevnim satima specijalna postrojba policije pregrupira snage uz minobacačku potporu i otpočinje obuhvatom jak pješački napad na selo Zrinska te razbija prednji kraj obrane neprijatelja, što je omogućilo brzo napredovanje postrojbe u smjeru sela Zrinjanskih Brda i Bubana, koji su do mraka oslobođeni.

Na pomoćnim potezima: V. Grđevac – G. Kovačica – M. Grđevac i V. Grđevac – V. Barna borbeno djeluju 2. satnija 57. samostalnog bataljuna, samostalni vod V. Trojstvo i postrojba temeljne policije V. Grđevac.

Na smjeru napada V. Grđevac – G. Kovačica neprijateljske snage imaju dobro organiziranu obranu i pružaju žilav otpor. Uz minobacačku vatru u kasnim popodnevnim satima jakim pješačkim napadom razbijaju prvu crtu obrane neprijatelja i izbijaju na raskrižju putova u G. Kovačica – V. Pisanica – M. Grđevac, gdje se spajaju sa samostalnim vodom V. Trojstvo koji je borbeno djelovao iz smjera V. Pisanica – G. Kovačica.

Na potezu napada V. Grđevac – V. Barna 3. vod 2. satnije 57. samostalnog bataljuna s interventnim vodom temeljne policije otpočinje napadno djelovanje, zauzima V. Barnu na smjeru napada i spaja se s 3./57. samostalnim bataljunom na raskrižju putova V. Barna – Mali Gđevac i V. Barna – V. Grđevac.

Prvog dana borbenog djelovanja dostignuta je crta Bubana – Zrinska Brda – raskrižje putova G. Kovačica – V. Pisanica i raskrižje putova V. Barna – Grubišno Polje.

Dostignuta crta utvrđena je i osigurana dijelom snaga protudiverzantske satnije i 2./57. samostalnog bataljuna. Glavnina snaga upućena je na odmor i popunu.

Toga dana imamo velike gubitke (2 poginula i 12 ranjenih).

2. dan bojnih djelovanja (1. studenoga 1991.)

U ranim jutarnjim satima koordiniranim bojnim djelovanjem otpočinje istovremeno napad iz smjera: Bubana – Zrinjanska Brda – Zrinska i G. Kovačica (raskrižje

putova – V. Pisanica) – Zrinska (postrojba Specijalne policije ojačana je oklopnim transporterom).

Tijekom napadnih djelovanja u oba smjera nailazi se na slab otpor neprijatelja uglavnom u manjim skupinama koje nisu bitno usporile tempo napada naših snaga. U ranim poslijepodnevnim satima snage Specijalne policije spajaju se u Zrinskoj kod škole sa snagama 2. satnije 57. samostalnog bataljuna koje su napredovale iz smjera V. Grđevac – G. Kovačica – Zrinska. Tog dana potpuno su oslobođena sela Zrinska i G. Kovačica.

3. dan bojnih djelovanja (2. studenoga 1991.)

U ranim jutarnjim satima postrojbe Specijalne policije, uz djelovanje glavnine snaga 2./57. samostalnog bataljuna, kombiniranim bojnim djelovanjem uz jaku minobacačku potporu napadaju smjerom: Zrinska (tt 180 škola) – šuma Šušnjar – sjeverni dio M. Grđevca, dok 3. vod 2. satnije 57. samostalnog bataljuna napada pomoćnim smjerom G. Kovačica – M. Grđevac.

Tijekom napada neprijatelj pruža slab otpor u manjim skupinama, a neprijateljsko zrakoplovstvo borbeno djeluje, što usporava tempo napada naših snaga (raketeran je Veliki Grđevac). U ranim popodnevnim satima oslobođen je Mali Grđevac, u kasnim večernjim satima ostvaren je spoj s desnim krilom 1./127. brigade na smjeru prometnice M. Grđevac – Cremušina (kod lovačke kuće šume Grahorine). Dio snaga Specijalne policije u poslijepodnevnim satima nastavlja napredovati prometnicom M. Grđevac – Bakračev brijeg (kota 161) – sjeverni dio V. Barna. Tog dana uspostavljena je kontrola prometnice M. Grđevac – G. Kovačica – Veliki Grđevac i Mali Grđevac – V. Barna – G. Polje.

4. dan bojnih djelovanja (3. studenoga 1991.)

U ranim jutarnjim satima postrojbe Specijalne policije 2. satnije 57. samostalnog bataljuna dobivaju zadaću da obave pretres šireg prostora V. Barna – M. Barna i M. Jasenovača. Tijekom pretresa rečenih prostora pronađeno je nekoliko bunkera te uređena boravišta za više ljudi, no sve je bilo napušteno. Nakon pretresa postrojbe su vraćene u svoje odredište.

5. dan bojnih djelovanja (4. studenoga 1991.)

Izdana je zadaća 2. satniji 57. samostalnog bataljuna i protudiverzantskoj satniji da uspostave punktove u naseljima G. Kovačica, Zrinska, M. Grđevac, Topolovica, V. Barna radi kontrole rečenih prostora koji su oslobođeni i pod punom kontrolom Oružanih snaga Republike Hrvatske. Nije bilo bojnih djelovanja.

Zaključak

1. Tijekom izvođenja operacije *Otkos-10* u smjeru sjeverozapada jedina postrojba s ratnim iskustvom bila je Specijalna policija, koja dobiva težišni smjer napada i nositelj je bojnih djelovanja.
2. Tijekom same operacije *Otkos-10* osigurana je kvalitetna veza koja je omogućavala neprekidnost veze i zapovijedanja na razini podređenog i nadređenog zapovjedništva i na nižim razinama, što je omogućilo potpunu koordinaciju borbenih djelovanja i spajanje postrojbi.
3. Ostvarena je dobra koordinacija i učinkovito djelovanje minobacačke i topničke potpore, što je osiguralo izvršenje zadaće.
4. Pješačke postrojbe izvršavale su svoje zadaće planirano, uz manje poteškoće oko održavanja tempa, napada i borbenog poretka u odnosu na postrojbe Specijalne policije.
5. Logističko osiguranje postrojbi tijekom operacije *Otkos-10* potpuno je ostvareno, što je omogućilo njezino uspješno izvršenje.
6. Nadalje je ostvarena veoma dobra suradnja sa susjedima u sudjelovanju u borbenim djelovanjima te održavanju tempa napada u ostvarenju dobivene zadaće.
7. Zadaća je potpuno izvršena sukladno dobivenoj zapovijedi.

III. BORBENA DJELOVANJA U SMJERU JUGA U OPERACIJI *OTKOS-10*

Od naših snaga u smjeru juga bojno su djelovali 2. satnija 57. samostalne bojne ojačana temeljnom policijom Grubišno Polje i Odred narodne zaštite Grubišno Polje (Jasenovača, Grbavac, Grubišno Polje, Gornja i Donja Rašenica i Ivanovo Selo).

U blokadi su sudjelovali dijelovi 52. samostalne bojne Daruvar i Odred narodne zaštite Velika i Mala Maslenjača.

Potporu su pružali oklopno-mehanizirani vod iz sastava 105. brigade (2 tenka T-55 i 2 OT), 120-milimetarski minobavač, T-12 i LRL 128 mm, topnička skupina – dijelovi 24 MAD-a (topnička skupina 52. samostalnog bataljuna) Daruvar.

Zadaća postrojbi u smjeru juga

Djelovalo se na glavnom smjeru napada Grubišno Polje – Gornja Rašenica, Dapčevački Brđani, Lončarica, Virovitica i Grubišno Polje, Mala Peratovica Velika Peratovica te na pomoćnim smjerovima Grubišno Polje, Velika Barna, Veliki Grđevac i Grubišno Polje, Velika Barna, Mala Barna, Ivanovo Selo, Rastovac i Trojeglava. Zona

odgovornosti nalazila se na smjeru jug; lijevo je bila granica s lijevim susjedom, a desno trigonometrijska točka (tt) 140 (južno od Ivanova Sela); uključno – tt 189 (Munije) – uključno – tt 203 (Turčević Polje) – uključno – tt 221 (sjeverni dio Đakovac) – uključno.

1. dan (31. listopada 1991.)

Nakon dobivenog signala na južnom smjeru otpočinje istovremeno minobacačka i topnička priprema te djelovanje naših snaga. Na glavnom smjeru napada: Grubišno Polje – Mala Peratovica – Velika Peratovica i Grubišno Polje – Gornja Rašenica – Dapčevački Brđani – Lončarica borbeno djeluju snage policije i snage 77. samostalnog bataljuna ojačane oklopno-mehaniziranim vodom 105. brigade (120-milimetarskom topničkom bitnicom i 128-milimetarskim lanserom raketa te topom T-12 iz sastava 77. samostalne bojne).

Snage neprijatelja u širem području Grubišnog Polja na dominantnim položajima imaju izuzetno dobro organiziranu obranu (utvrđeni bunkeri spojeni prometnicama, a prilazne prometnice zapriječene barikadama te osigurane minskim poljima, a i zemljišni prostori također su osigurani minskim poljima). Kombiniranim djelovanjem topništva i minobacača u kasnim popodnevним satima uspijeva se razbiti prva crta obrane i uz pješačku borbu ući u dubinu cca 1,5 km i osvojiti jednu od dominantnih kota u selu Gornja Rašenica; snage policije uz minobacačku pripremu uspjele su uvesti svoje snage u borbeni položaj i razbiti prednji kraj neprijatelja te ući cca 500 m u dubinu.

Na pomoćnim smjerovima Grubišno Polje – Velika Barna (raskrižje putova V. Barna – Barnjanska Brda – Mala Barna) 3. satnija 57. bataljuna s izvidničkim vodom na raskrižju putova u Velikoj Barni u prijepodnevним satima spaja se sa snagama iz smjera Veliki Grđevac i stvara uvjete 3. satniji 57. bataljuna da nastavi napadna djelovanja smjerom Velika Barna (raskrižje), Barnjanska Brda – Mala Barna uz potporu trocijevnog topa protuzračne obrane postavljenog na kamionu TAM 1,5 T. U kasnim popodnevним satima ovladano je uporištem Mesarski brijeg u V. Barna te je tako ovladano i prostorom neprijateljske obrane na dubini cca 2 km.

Na drugom pomoćnom smjeru Ivanovo Selo – Trojeglava – Rastovac bio je cilj osigurati bok glavnog smjera napada Gornja Rašenica i štititi ga od mogućeg udara neprijateljevih oklopnih snaga. Uspjelo se učinkovito bez topničke pripreme munjevitim napadom u jutarnjim satima ostvariti iznenađenje i na taj način razbiti neprijateljski obrambeni položaj u selu Rastovcu te ovladati zadanim smjerom. Zarobljena su dva neprijateljska vojnika. Toga dan hrvatske su snage pretrpjele velike gubitke: dvije su osobe poginule, pet ih je ranjeno te je onesposobljen oklopni transporter.

2. dan (1. studenoga 1991.)

Na osnovnom smjeru glavnina snaga 57. bataljuna Ministarstva unutarnjih poslova u ranim jutarnjim satima otpočinje minobacačku pripremu za pješački napad. Neprijatelj je tijekom noći doveo pojačanje te je snažnom minobacačkom i topničkom vatrom spriječio naše daljnje napredovanje.

U ranim jutarnjim satima raščišćavaju se, odnosno razminiravaju, neprijateljska minska polja. Izvlači se onesposobljeni oklopni transporter i popunjava tehnička sredstva. Provode se aktivno izviđanje i pripreme za daljnji napad sukladno planu. Neprijatelj dovlači pojačanja i jakim minobacačkom i topničkom vatrom ne dopušta našim snagama daljnje napredovanje. U dubini se čuje brujanje traktora i kamiona, što ukazuje na paniku u neprijateljevoj dubini te izvlačenje snaga. Naša minobacačka i topnička priprema dobro je koordinirana te je djelovala isključivo ispred našega prednjeg kraja, tako da nismo djelovali po kolonama u dubini šumskih putova, koji čine prometnicu i spoj s Papukom, koji je jedini put izvlačenja neprijatelja i civilnog pučanstva.

I. pomoćni smjer: 3. / 57. borbene satnije i izviđački vod nastavljaju napad na smjeru borbenog djelovanja i bez otpora ovladavaju širim prostorom Velike Barne, Barnjanskih Brda i Malom Barnom. Uništavaju neprijateljska uporišta, zarobljavaju znatnu količinu materijalno-tehničkih sredstava porijeklom iz Jugoslavenske narodne armije.

II. pomoćni smjer: na drugom pomoćnom smjeru Ivanovo Selo – Rastovac – Trojeglava držimo dostignutu crtu. Neprijatelj jakim topničkom i minobacačkom vatrom ne dopušta daljnje napredovanje.

3. dan (2. studenoga 1991.)

Osnovni smjer: nastavljaju se napadna djelovanja te se u 12 sati ovladava raskrižjem putova Grubišno Polje – Virovitica – Velika Peratovica. Spajamo se s desnim susjedom na mostu Velika Peratovica.

Izvlači se oklopno mehanizirano vozilo s glavnog smjera napada jer za njega nije bilo manevarskog prostora, te se njime koristimo u prostoru između I. i II. osnovnog smjera za mogućnost potpore i jednom i drugom smjeru. Nastavljamo napadne aktivnosti te u 12 sati izbijamo na raskrižje putova Mala Peratovica – Gornja Rašenica na glavnoj prometnici Grubišno Polje – Virovitica.

Zarobljava se nekoliko civila koji su iz smjera Grubišnog Polja pokušali uspostaviti kontakt s neprijateljem. Nakon izbijanja na raskrižje putova trpimo jak napad neprijateljske avijacije, pri čemu su četiri osobe ranjene te je potpuno uništeno sanitetsko vozilo, pogođeno neprijateljevom avionskom raketom. Cijelo popodne djelovala je neprijateljska avijacija te je zaustavila daljnje napredovanje.

Pomoćni smjer: 3./57. i izvidnički vod nastavljaju borbenu djelovanje na smjeru M. Jasnovačkih i V. Barnjanskih brda. U tijeku napada nije bilo otpora neprijatelja i u popodnevrim satima oslobođena su rečena mjesta.

4. dan (3. studenoga 1991.)

Postrojbe se pregrupiraju. Izvidnički vod nastavlja smjerom Grubišno Polje – Mala Peratovica – Velika Peratovica te se ostvaruje spoj sa snagama 1. satnije i dalje sa snagama 127. brigade na vrhu V. Peratovice. Preostali otpor razbijenih grupica neprijatelja slama 1. satnija, čisti teren po širini i spaja se na mostu u Dapčevačkim Brđanima sa snagama 127. bataljuna iz Virovitice.

5. dan (4. studenoga 1991.)

1. satnija i dijelovi 55. bojne Daruvar te desetina policije nastavlja napad smjerom: Rastovac – Munije – V. Maslenjača i smjerom Rastovac – Munije – Turčević Polje – Dijakovac. Vodimo sporadičnu borbu s grupicama preostalih neprijateljevih vojnika i u popodnevrim satima bez gubitaka ulazimo u selo Turčević Polje. Osvajamo zapovjedno mjesto bojne i istaknuto zapovjedno mjesto 28. partizanske divizije. Zarobljava se znatna količina streljiva i hrane, no, nažalost, tamo nalazimo mučki ubijene civile u neprijateljskom zatvoru (škola u Turčević Polju). Zarobljava se i znatna količina sredstava veze porijeklom iz Jugoslavenske narodne armije. Oslobođen teško ranjeni civil koji je slučajno preživio zatvor. Uspostavlja se obrana na dostignutoj crti: Munije tt 189 – Turčević Polje – tt 203 – Đakovac (iznad Ilove).

IV. TIJEK BORBENIH DJELOVANJA IZ SMJERA SJEVERA

Virovitička 127. brigada Hrvatske vojske u vremenu prije operacije *Otkos-10* branila je područje sjeverno od Bilogore, i to u širokom zahvatu.

Zona odgovornosti prostirala se od sela Tomašica, uključujući i njega, pa neprekidnom crtom obrane preko bilogorskih obronaka iznad sela Vukosavljevica, Špišić Bukovica, Golo Brdo, Podgorje, Sv. Đurađ, Milanovac, Jasenaš, Mala i Velika Babina Gora, Mala Klisa, Pivnice, Levinovac sve do sela Mačkovac i fizičkog spoja sa slatinskom 136. brigadom Hrvatske vojske.

Nakon dobivanja zapovijedi za operaciju *Otkos-10* od Zapovjedništva obrane Grubišno Polje, zapovjednik brigade Đuro Dečak donosi odluku o napadu i spušta zapovijed na niže brigadne razine. Na prijedlog načelnika stožera za napadna djelovanja određuju se snage prve crte obrane uz uvođenje snaga iz dubine.

Na zapadnom krilu napada zapovjeđena su dva pomoćna smjera napada, i to: smjer sela Vukosavljevica – Brzaja – Sibenik i smjer Špišić Bukovica – poligon JNA

Gakovo – Topolovica. Snage za ostvarenje napada na tim smjerovima jesu: na smjeru Vukosavljevica – Brzaja – Sibenik napada 3./1. bataljuna pod zapovjedništvom Zvonka Smudića (Deda), dragovoljačka satnija iz Koprivnice koja i do tada djeluje u sastavu virovitičke 127. brigade Hrvatske vojske pod zapovjedništvom Željka Capića (Dugi), dragovoljačka satnija 2. bataljuna pod zapovjedništvom Vinka Belobrka („23“ – pokojni), 4./1. bataljun pod zapovjedništvom Ivana Barića i policijska satnija Virovitica pod zapovjedništvom Vlade Grlice („Jug“).

Navedene postrojbe ojačane su vlastitim minobacačkim bitnicama (82 milimetarski minobacač) te pridodanim borbenim oklopnim vozilima naoružanim 20-milimetarskim PAT-ovima i projektilima tipa maljutka. Blokadu poligona *Gakovo* sa sjeveroistočne strane smjera Ribnjaka do obronaka iznad samog poligona obavlja 1./1. bataljun pod zapovjedništvom Srečka Prodanovića. Na glavnom smjeru napada Virovitica – selo Lončarica napada „A“ satnija 127. brigade Hrvatske vojske pod zapovjedništvom Renata Romića. Ojačana borbenim oklopnim vozilima s 20-milimetarskim protuavionskim topovima (PAT-ovima) i maljutkama, a treći dan bojnih djelovanja i s tri tenka.

Pričuvne snage raspoređene u našoj plićoj dubini jesu 2./1. bataljun na smjeru glavnog udara u prostoru *Brusovi, Ribnjaci* raspoređena je 2./2. bataljun i na smjeru Virovitica – Jasenaš 3./2. bataljun. Istovremeno zapovijed za aktivnu obranu na preostalom dijelu zone obrane ostvaruju 3. bataljun u prostoru Jasenaš, Mala i Velika Babina Gora te u prostoru sela Levinovac i Mala Klisa 6./1. bataljun. Pričuva za djelovanje na tim smjerovima raspoređena je po dubini 5./1. bataljuna.

Brigadna topnička potpora – 120-milimetarski minobacači (MB 120 mm) – raspoređeni su na Ribnjacima kao i višecijevni bacači raketa (VBR). Topništvo 19. mješovitog protuoklopnog artiljerijskog divizionu raspoređeno je u selu Vukosavljevica, Golo Brdo, Milanovac i Glinište ispred Jasenaša. Sastojalo se od haubica (122 mm D 30), ZIS-ova (76 mm) i topova (T12 100 mm). Njihova je zadaća bila realizacija topničke pripreme po neprijateljskoj plićoj dubini, a nakon otpočinjanja napada prenošenje vatre po dubini sa zadaćom topničke potpore pješastvu 127. brigade Hrvatske vojske.

Borbe za osiguranje ostvaruju niže postrojbe vlastitim snagama, dok inženjerijsko osiguranje izvodi inženjerijska satnija, a logističko logistička satnija virovitičke 127. brigade Hrvatske vojske. Zona odgovornosti: desno: Bogaz (uključno) – Brzaja – Sibenik (kota 217) – Grahorine (kota 139) – raskrižje putova M. Grđevac – Topolovica – tt 212 (Topolovica) – tt 190 (V. Peratovica) – tt 205 (šuma Trivnica), sve uključno; lijevo: Jasenaš – Kravljak – Miokovićevo – sve uključno.

Napad otpočinje istovremeno s polukružne osnove gledano iz perspektive ukupno angažiranih snaga. Naše snage u noći 30./31. listopada zaposjedaju borbene položaje i rano ujutro, točnije u 6 sati, počinje napad na svim smjerovima. Dobro

utvrđeni četnici na svojim prvim crtama obrane, uz temeljito zapriječene smjerove našeg napredovanja i štićene vatrom sa svojih položaja, pružaju žestok otpor. U prvim satima borbe napredujemo relativno sporo i samo pješачki jer su sve prometnice zarušene miniranjem, tako da naša inženjerija mora intervenirati kako na glavnom smjeru, tako i na oba pomoćna smjera u smislu saniranja prometnica.

Usprkos svemu, krajem prvog dana probijaju se crte obrane neprijatelja na prilazima selu Sibenik. Daljnje napredovanje toga dana uvjetovano je probojem naših snaga s desnoga krila prema sjeverozapadu sela Zrinska (Buban). Kako ne bi došlo do dubokog uklinjanja u neprijateljsku dubinu i eventualnog odsijecanja, zapovjedništvo 127. brigade zapovijeda koordinatorski napada snaga na desnom krilu zapovjedniku 3./1. bataljuna Zvonku Smudiću da osigura i zaposjedne zauzete položaje i dostignutu crtu sve do ostvarenja fizičkog spoja s našim snagama na desnom krilu.

Na glavnom smjeru nailazimo na žestok otpor, pri čemu su četnici, cijeneći važnost tog smjera, koncentrirali svoje snage potpomognute sredstvima i pripadnicima Jugoslavenske narodne armije s poligona *Gakovo*. Obranu svojih položaja realiziraju vatrom pješastva, minobacačima iz dubine po smjerovima našeg napredovanja te borbenim oklopnim vozilima, koja se uključuju u neposrednu borbu u smjeru Lončarice. Prvi dan bilo je gubitaka na oba spomenuta smjera, i to dvojica mrtvih i više ranjenih.

Drugi dan specifičan je po tome što neprijatelj djeluje po svim našim položajima, osim na spomenute načine, i zrakoplovima te po našoj dubini. Pregrupiramo snage, obavljamo inženjerijsko saniranje prometnica te razminiranje i uklanjanje zapreka. Uza sve teškoće, naše desno krilo ovladava širim prostorom sela Sibenik, ali ne ostvaruje fizički kontakt sa snagama na desnom boku.

Treći dan otpočinje napadom na svim smjerovima. Ostvaruje se kontakt na smjeru sela Sibenik i M. Grđevac te se smjer napada okreće prema istoku; čiste se sela Cermušina i Topolovica, gdje četnici pružaju relativno slab otpor.

Na glavnom smjeru napada Lončarica „A“ satnija potpomognuta s tri tenka sigurno napreduje, iako povremeno trpi udare neprijateljskih zrakoplova. Drugi i treći dan u borbama neposredno sudjeluje načelnik stožera 127. brigade na glavnom smjeru napada ocijenivši da je potrebno sudjelovanje Zapovjedništva s brigadne razine radi koordinacije bojnih djelovanja. Sve to vrijeme naše snage istočno od smjera glavnog napada djeluju po neprijateljskim položajima i vezuju njihove snage kako ih ne bi pregrupirali i pojačali obranu na smjerovima napada.

Naše snage stavljaju pod kontrolu cijeli prostor 3. studenoga 1991. Zauzimaju i osiguravaju na desnom krilu sela Sibenik, Cermušinu, Topolovicu, poligon *Gakovo* i selo Veliku Peratovicu, gdje se na prilazima tim selima iz smjera M. Peratovice spajaju sa snagama 57. bataljuna (77) iz Grubišnog Polja.

Na glavnom smjeru napada ovladavaju selima Lončarica i Dapčevica te se na prilazu selu Dapčevački Brđani spajaju sa snagama grubišnopolskog 57. bataljuna Hrvatske vojske.

V. ZAKLJUČAK

1. Operacija *Otkos-10* izvedena je u vremenu od 31. ožujka do 4. studenoga 1991. te je 4. studenoga 1991. dostignuta crta: Munije tt 189 – Turčević Polje tt 203 – Đakovac – Popovac tt 150 – Krivaja. Na dostignutoj crti organizirana je obrana i pregrupiranje naših snaga i pripreme za daljnja borbena djelovanja u smjeru Papuka.

2. Neprijatelj je doživio potpun neuspjeh na Bilogori, a razlozi su:

- a) što je u cijelosti izgubio prostor koji je branila ojačana brigada,
- b) što nije ostvario spajanje s dijelovima snaga s juga od Pakraca i Daruvara,
- c) što je prisilio svoje stanovništvo na povlačenje iz prostora, odnosno na bijeg prema jugu,
- d) što pretrpio velike gubitke u ljudstvu i tehnici,
- e) što je razbijen borbeni moral jedinica i opći moral stanovništva te što je razbijen mit o nepobjedivosti „srpskog vojnika“.

3. Za uspješnu realizaciju svih vatrenih zadaća topništva ključnu važnost imale su pripreme topničkih postrojbi, grupiranje topništva na glavnim smjerovima napada i njegovo učinkovito djelovanje, što je bitno utjecalo na izvršenje zadaće.

4. Operacija *Otkos-10* nije se potpuno planirano ostvarila sve do odsijecanja neprijateljskih snaga na potezima Virovitica – Jasenaš – Mikovićevo i Turčević Polje – Bastajski Brđani – Veliki Bastaji zbog nedovoljnog broja naših snaga, odnosno nemogućnosti sudjelovanja 105. brigade Hrvatske vojske i garešničke 73. brigade, koje su bile angažirane na pakračkom bojištu.

5. Pješačke postrojbe izvršavale su svoje planirane zadaće uz manje poteškoće održavanja tempa napada i borbenog rasporeda, što je u određenim trenucima stvaralo probleme kod spajanja postrojbi na zadanim smjerovima napada.

Značajke i iskustva operacije:

1. Operacija *Otkos-10* prva je uspješna napadno-obrambena operacija Hrvatske vojske i policije u Domovinskom ratu. Po cilju i načinu izvođenja kombinirana je, a po prostoru, snagama i učincima operativnog je značenja.

2. Oslobođeno je okupirano područje površine oko 270 km² te je vraćeno u ustavno-pravni sustav Republike Hrvatske.

3. Otvorene su strateške prometnice bitne za gospodarstvo i obranu Republike Hrvatske (međunarodne prometnice M16 i M3) Virovitica – Grubišno Polje – Kutina. Očuvana su materijalna bogatstva na većem dijelu zapadne Slavonije te su uspostavljeni sigurnost i uvjeti za normalan civilni život.

4. Operacija je izvedena s osloncem na polukružnu osnovicu pri odnosu pješačkih snaga 16 : 1 u našu korist, što se pokazalo dovoljnim za izvođenje napadnih djelovanja. Takvim angažiranjem naših snaga kod neprijatelja je stvorena potpuna zabuna o jačini i intenzitetu napada naših snaga, pa nije mogao izraziti težiste svoje obrane.

5. U operaciji su neprijatelju naneseni veliki gubici u živoj sili i tehnici. Razbijena je neprijateljska postrojba snaga ojačane brigade, zarobljena je veća količina oružja, streljiva, minsko-eksplozivnih sredstava i dokumenata.

6. Sustav zapovijedanja u operaciji pokazao se dobrim i osigurao je zapovjedniku zapovijedanje i vođenje ukupnih snaga stoga što je dio Zapovjedništva dislocirao prema sjeverozapadu radi neposrednog koordiniranja i usklađivanja borbenog djelovanja operacijskim snagama u održavanju tempa napada i spajanja postrojbi na zadanim smjerovima borbenog djelovanja. Isto se pokazalo veoma djelotvornim i uspješnim u zapovijedanju, koordiniranju i usklađivanju borbenih djelovanja tijekom provedbe operacije *Otkos-10*.

7. Tijekom napadnih djelovanja postrojbe u kojima su zapovjednici bili neposredno s vojskom u ulozi nositelja borbe i koji su pravovremeno u tijeku borbe pravilno odlučivali vrlo su uspješno izvršavale postavljene zadaće te su njihove postrojbe bile nositelji napadnih djelovanja.

8. Kvalitetna vojničko-stručna, psihološka, moralna i logistička priprema zapovjedništava i postrojbi znatno je pridonijela ostvarenju operacije *Otkos-10*.

9. Pobjeda u operaciji izvojevana je snagom duha i oružja hrvatskih domoljuba te je dala veliku moralnu snagu svim hrvatskim braniteljima. Operacijom *Otkos-10* srušen je mit o srbočetničkoj nepobjedivosti i počinje rušenje sna agresora o „Velikoj Srbiji“ i njezinim zapadnim granicama na crti Virovitica – Karlovac – Karlobag.

10. Osujećeno je spajanje snaga Banjalučkog korpusa s četničkom ojačanom divizijom na Bilogori i Papuku, a time i njihov prodor i odsijecanje Slavonije od ostalog dijela Hrvatske.

11. Pri napadnom borbenom djelovanju naših snaga snage neprijatelja izdale su zapovijed za izvlačenje s prostora Bilogore svih stanovnika koje je masovno napustilo 21 selo na prostoru Bilogore.

12. U tijeku oslobađanja okupiranih prostora istovremeno je organizirana uspostava vojne kontrole i osiguranja oslobođenog prostora. Prilazi se asanaciji i deminiranju terena, spašavanju stoke i napuštene imovine uz neposredno angažiranje

temeljne policije radi stvaranja uvjeta za povratak prognanog stanovništva u oslobođena sela i uspostave civilnih vlasti.

13. Operacijom *Otkos-10* skraćena je crta bojišta, preuzeta je inicijativa, oslobođene su snage i stvoreni su uvjeti za nastavljnje napadnih djelovanja u smjeru Papuka i Pšunja.

14. U tijeku izvlačenja neprijateljskih snaga neprijatelj je počinio teške ratne zločine nad zarobljenim civilima i pripadnicima Hrvatske vojske (24 ubijene i masakrirane osobe).

Franjo Kovačević, brigadir
Naselje kralja Zvonimira 5/1, 43000 Bjelovar
043/212 497

Đuro Crkvenac, brigadir
Jurja Haulika 14, 43000 Bjelovar
091/242 4010